

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/39/2021
Identifikačné číslo spisu:	1216206514
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1216206514.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej spore žalobcu: BUSINESS CLUB CONSULTING s.r.o., so sídlom Skuteckého 125/12, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 44 792 018, zastúpeného JUDr. Evou Michalenkovou, advokátkou so sídlom Zelená 37, 974 04 Banská Bystrica, proti žalovaným: 1. Mgr. Ing. S. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXXX/XX,XXXXX Bratislava, zastúpený Consilior Iuris s.r.o., so sídlom Radlinského 51, 811 07 Bratislava, IČO: 47 231 157, 2. JUDr. T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom N.831 06 D., 3. Ing. T. J., nar. XX.XX.XXXX, . bytom F., zastúpený JUDr. Miroslavou Zaujecovou, advokátkou so sídlom Planét 12, 821 02 Bratislava, 4. JUDr. S. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., o zaplatenie 101.754,76 Eur s príslušenstvom, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.6.2020, č. k. 2Cob/138/2019-795, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.6.2020, č. k. 2Cob/138/2019-795, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 25.03.2019, č. k. 22Cb/161/2016-722, z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 25.03.2019, č. k. 22Cb/161/2016-722, žalobu zamietol a žalovaným v 1. - 4. priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. 1.1. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd poukázal na žalobu, predmetom ktorej je náhrada škody, ktorá mala vzniknúť spoločnosti H&H Partnership s.r.o. tým, že žalovaní porušili predpisy upravujúce rozhodcovské konanie a v dôsledku ich konania sa stala pohľadávka uvedenej spoločnosti, ktorá bola predmetom rozhodcovského konania voči dlžníkovi AXA Services, s.r.o. nevymožiteľná. Predmetné rozhodcovské konanie

pred Medzinárodným obchodným rozhodcovským súdom v Bratislave (ďalej aj „MORS“), vedené pod sp. zn. 13/2009, začalo podaním žaloby spoločnosťou H&H Partnership s.r.o. zo dňa 17.07.2009 proti spoločnosti AXA Services, s.r.o. o zaplatenie sumy 91.314,- Eur (finančné provízie pôvodnej spoločnosti H&H Partnership s.r.o. voči AXA Services, s.r.o. za sprostredkovanie 123 poistných zmlúv, ktoré spoločnosť AXA Services, s.r.o. neuhradila) s príslušenstvom a skončilo ex lege zastavením konania bez vydania rozhodcovského rozsudku ku dňu 31.12.2016 tým, že MORS stratil kompetenciu rozhodovať rozhodcovské spory na základe ust. § 54c ods. 2 zákona č. 244/2002 z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZoRK“). Pôvodný dlžník, spoločnosť AXA Services, s.r.o. bol dňa 01.01.2017 vymazaný z OR SR bez právneho nástupcu. Spoločnosť H&H Partnership s.r.o. postúpila ako postupca pohľadávku na zaplatenie sumy 91.314,- Eur s úrokom z omeškania 8,5% ročne od 17.07.2009 do zaplatenia a trovami konania (3.042,- Eur ako súdny poplatok 4.289,63 Eur ako trovy právneho zastúpenia) na žalobcu ako postupníka na základe Zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 09.01.2015. Dňa 23.12.2017 bola spoločnosť H&H Partnership s.r.o. vymazaná z OR SR bez právneho nástupcu.

2. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 02.03.2017, č.k. 22Cb/161/2016-251, pripustil, aby do konania na žalovanej strane sporu pristúpili ako ďalší žalovaní : Mgr. Ing. S. C., JUDr. T. N., Ing. T. J. a prof. JUDr. S. J., DrSc., nar. XX.XX.XXXX.

2.1. Uznesením zo dňa 12.09.2017, č.k. 22Cb/161/2016-302, bolo konanie na základe dispozičného úkonu späťvzatia žaloby žalobcom vo vzťahu k žalovanému v 1. rade (pôvodne združenie MORS) zastavené.

2.2. Uznesením zo dňa 10.01.2018, č.k. 22Cb/161/2016-516, súd prvej inštancie konanie na základe dispozičného úkonu späťvzatia žaloby žalobcom proti prof. JUDr. S. J., DrSc., zastavil a zároveň pripustil, aby do sporového konania na žalovanú stranu sporu pristúpil JUDr. S. J., nar. XX.XX.XXXX.

2.3. Uznesením zo dňa 17.05.2018, č.k.22Cb/161/2016-539, bola súdom prvej inštancie pripustená zmena žaloby v znení žalobného petitu tak, že žalovaní v 1. - 4. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 91.314,- Eur spolu s 8,5% ročným úrokom z omeškania zo sumy 91.314,- Eur od 17.07.2009 do zaplatenia a sumu 10.440,76 Eur spolu s 8% ročným úrokom z omeškania zo sumy 10.440,76 Eur od 29.12.2017 do zaplatenia (ktorá predstavuje náhradu škody aj za trovy rozhodcovského konania, teda 3.042,- Eur ako poplatok a 7.398,76 Eur ako trovy právneho zastúpenia).

3. Okresný súd po vykonanom dokazovaní žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca relevantným spôsobom nepreukázal existenciu zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, t.j. porušenie právnej povinnosti, vznik škody, príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody a zavinenie.

3.1. V prvom rade žalobca podľa súdu prvej inštancie nepreukázal reálny vznik škody a taktiež to, že mu vznikla v konkrétnej žalovanej sume. Žalobca tvrdil, že mu škoda vznikla dňa 01.01.2017, t.j. po zastavení rozhodcovského konania MORS 13/2009 a výmaze dlžníka spoločnosti AXA Services, s.r.o. z OR SR, a spočíva v neuspokojenej pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi - škoda mu mala vzniknúť tým, že sa objektívne právo žalobcu voči žalovanému v rozhodcovskom konaní stalo nevymáhateľným, pričom k tomuto stavu nemuselo dôjsť, keby rozhodcovský súd MORS bez prieskumu rozhodol o jeho žalobe do 31.12.2016. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že uvedené zdôvodnenie vzniku škody a jej kvantifikácia nemá oporu v zákone, nakoľko neexistuje žiadny právny titul (žiadne rozhodnutie rozhodcovského alebo všeobecného súdu, ktorý by právo na zaplatenie uvedenej sumy spoločnosti H&H Partnership s.r.o. alebo žalobcovi priznal), z ktorého by vyplývalo, že pôvodná spoločnosť H&H Partnership s.r.o., resp. súčasný žalobca, má reálne právo voči spoločnosti AXA Services, s.r.o. na zaplatenie sumy 101.754,76 Eur s príslušenstvom. Uviedol, že samotnú skutočnosť, že rozsudok vo veci samej rozhodcovským súdom nebol vydaný a že následne bol dlžník žalobcu, spoločnosť AXA Services, s.r.o. vymazaný z OR SR bez

právneho nástupcu, nemožno za daného skutkového stavu pričítať žalobcom tvrdenému protiprávnemu konaniu žalovaných v 1. - 4. rade ako rozhodcom, funkcionárom MORS, resp. funkcionárom Dvoru asociácie rozhodcov, a.s. Nikdy totiž neexistovala istota, že by rozhodcovský súd pred svojím zánikom, resp. následne všeobecný súd, žalobe žalobcu v celom rozsahu v sume 101.754,76 Eur s príslušenstvom vyhovel, a teda žalobca sa len domnieva, že nárok pôvodného veriteľa na zaplatenie finančnej provízie

od dlžníka v sume 91.314,- Eur s príslušenstvom je nepochybný a dostatočne preukázaný. Uvedené tvrdenie žalobcu má však podľa okresného súdu len charakter domnienky a predpokladu, nie je možné brať ako istotu, že by tak súd skutočne rozhodol, preto súd prvej inštancie nemal za dostatočne preukázané, že by žalobcovi vznikla skutočná škoda v ním uplatnenej sume a samotná nevymáhateľnosť tvrdenej pohľadávky žalobcu spôsobená zánikom rozhodcovského súdu a výmazom spoločnosti AXA Services, s.r.o. z OR SR

nie je dôkazom toho, že táto pohľadávka bezpochyby existuje, resp. že existuje v tvrdennej sume.

3.2. Súd prvej inštancie taktiež dôvodil, že s tvrdením žalobcu, že žalovaní v 1.- 4. rade svojím protiprávnym konaním či nekonaním spôsobili prietahy pred rozhodcovským súdom MORS, čo malo mať za následok nevymáhateľnosť žalovanej pohľadávky, sa absolútne nestotožnil - predovšetkým z dôvodu neexistencie priamej príčinnej súvislosti medzi tvrdeným konaním žalovaných a vznikom uplatnenej škody. Ak by aj teoreticky nedošlo

k žiadnym tvrdeným pochybeniam zo strany žalovaných pri výkone ich činnosti v súvislosti s konaním rozhodcovského súdu MORS v konkrétnej veci vedenej pod sp. zn. 13/2009, rozhodcovský súd mohol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť alebo priznať žalobcovi žalovaný nárok len čiastočne, prípadne dlžník, spoločnosť AXA Services, s.r.o., mohla byť vymazaná

z OR SR bez právneho nástupcu oveľa skôr (napr. ešte v priebehu rozhodcovského konania). V dôsledku všetkých uvedených skutočností, čiže nesplnenia zákonných predpokladov

pre vznik zodpovednosti žalovaných za škodu, súd prvej inštancie považoval žalovaný nárok na náhradu škody za nedôvodný, preto nebolo možné žalobe vyhovieť.

3.3. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na fakt, že žaloba je nedôvodná aj v časti prevyšujúcej sumu 98.645,63 Eur s 8,5% ročným úrokom z omeškania zo sumy 91.314,- Eur od 17.07.2009 do zaplatenia (t.j. 91.314,- Eur + trovy rozhodcovského konania: 3.042,- Eur ako súdny poplatok a 4.289,63 Eur ako trovy právneho zastúpenia), a to z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, nakoľko zmluvou o postúpení pohľadávky

zo dňa 09.01.2015 spoločnosť H&H Partnership s.r.o. postúpila pohľadávku žalobcovi na zaplatenie sumy 91.314,- Eur spolu s úrokom z omeškania 8,5% ročne od 17.07.2009 do zaplatenia a trovami konania v sume 7.332,63 Eur.

3.4. Záverom súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku dospel k presvedčeniu, že nie je daná pasívna vecná legitímácia žalovaných v 1.-4. rade, a to z dôvodu, že zo žiadneho zákonného či iného právneho predpisu (napr. zákona o rozhodcovskom konaní, štatútu a rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu) nevyplyva, že rozhodcovia a funkcionári rozhodcovského súdu alebo funkcionári subjektov, ktoré zriadili rozhodcovský súd, majú ako fyzické osoby hmotnú zodpovednosť za škodu, ktorá by subjektu rozhodcovského konania vznikla v dôsledku ich rozhodovacej činnosti či výkonu funkcie. Vývodzovanie hmotnej zodpovednosti žalobcom voči žalovaným ako bývalým rozhodcom

či funkcionárom súdu/zriaďovateľa, sa tak súdu prvej inštancie javila ako snaha odplatiť niekomu za každú cenu neúspech, ktorý žalobca utrpel v súvislosti s vymáhaním pohľadávky voči pôvodnému dlžníkovi, ktorý v konečnom dôsledku zanikol bez právneho nástupcu,

čím sa stala predmetná pohľadávka vo svojej podstate nevymáhateľná, z ktorého dôvodu súd prvej inštancie žalobu zamietol.

4. Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) ako súd odvolací, napadnutým rozsudkom z 23.06.2020, č. k. 2Cob/138/2019-795, rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 25.3.2019, č. k. 22Cb/161/2016-722, potvrdil s tým, že žalovaným v 1., 2., 3. a 4. rade priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so zisteným skutkovým stavom a právnym posúdením

veci súdom prvej inštancie a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k podstatným tvrdeniam uvedeným v odvolaní žalobcu krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval, že bez zreteľa na to, v akej právnej úprave je obsiahnutá zodpovednosť za škodu, predpokladom tejto zodpovednosti je vždy existencia škody.

Vo všeobecnosti je pojem „škoda“ v právnej teórii ako aj v súdnej praxi ustálený a považuje sa za ňu majetková ujma, ktorá je objektívne vyjadriteľná v peniazoch. Krajský súd považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal naplnenie predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaných, pretože predovšetkým nepreukázal vznik škody ako nevyhnutný predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu. Žalobca ani podľa odvolacieho súdu nepreukázal, že výsledkom rozhodcovského konania by bolo priznanie sumy vo výške 91.314,- Eur

(ako tzv. odstupného) spolu s úrokom z omeškania a trovami konania, nepreukázal,

že v prípade, že by nedošlo k výmazu spoločnosti AXA Services, s.r.o. z obchodného registra, by rozhodcovský súd, resp. všeobecný súd žalobe v požadovanom rozsahu vyhovel. Pohľadávka právneho predchodcu žalobcu v rozhodcovskom konaní bola medzi účastníkmi rozhodcovského konania sporná čo do jej existencie a výšky. Tým, že o pohľadávke žalobcu nebolo rozhodnuté, nie je ani preukázané, že takáto škoda vznikla. Žalobca len predpokladal,

že by mal v konaní úspech, čo však pre preukázanie vzniku a výšky škody nepostačuje.

Pokiaľ teda žalobca existenciu a výšku škody nepreukázal (jeho pohľadávka nebola judikovaná a je sporná), nebol dôvod v tomto súdnom konaní detailne sa oboznamovať s prílohami, na ktoré v odvolaní poukazoval žalobca, ani nebolo potrebné vykonať dokazovanie vyžiadaním si kompletného rozhodcovského spisu z MORS-u č. k. 13/2009 o zaplatenie 91.314,- Eur s príslušenstvom.

5.1. Odvolací súd zároveň nesúhlasil s odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie nesprávne konštatoval i nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaných v 1. až 4. rade

v predmetnom konaní. V zhode s okresným súdom uviedol, že zo zákona o rozhodcovskom konaní, štatútu a rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu nevyplýva, že jednotliví rozhodcovia a funkcionári zriaďovateľa rozhodcovského súdu majú hmotnú zodpovednosť

za škodu, ktorá by v dôsledku rozhodovacej činnosti strane v rozhodcovskom konaní vznikla. V danej veci je podľa odvolacieho súdu potrebné pasívnu legitímáciu v spore o zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodcom rozhodcovského súdu pričítať zriaďovateľovi rozhodcovského súdu, keďže rozhodcovia rozhodujú v mene rozhodcovského súdu ako celku.

Zriaďovateľ zaniknutého stáleho rozhodcovského súdu Medzinárodný obchodný rozhodcovský súd v Bratislave, a to pôvodný žalovaný: MORS z. z. p. o., Mlynské Nivy 48, 821 09 Bratislava - Ružinov, IČO: 45 745 749, doposiaľ nebol vymazaný z registra záujmových združení právnických osôb, teda nezanikol, dňom 23. 5. 2017 len vstúpil do likvidácie.

5.2. Odvolací súd vzhľadom na uvedené uzavrel, že žalobca nepreukázal existenciu zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaných v 1. až 4. rade za škodu, preto napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil

a v odvolacom konaní úspešným žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na ich náhradu v plnom rozsahu.

6. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca

(ďalej aj „dovolateľ“) odôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená.

7. Z obsahu žalobcom podaného dovolania vyplýva, že jeho prípustnosť v zmysle

ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. založil na tvrdení, že dovolaním napádané rozhodnutie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko tento sa nesprávne stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, keď uviedol, že:

1./ žalovaní v 1., 2., 3., 4. rade nie sú pasívne legítimovaní na náhradu škody a

2./ dovolateľ (pôvodný žalobca) nepreukázal vznik škody ani ostatné predpoklady zodpovednosti žalovaných v 1., 2., 3., 4. rade za vzniknutú škodu.

7.1. S právnym posúdením odvolacieho súdu v otázke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných, keď krajský súd uviedol, že pasívne vecne legítimovaným v predmetnej veci by mal byť zriaďovateľ Medzinárodného obchodného rozhodcovského súdu v Bratislave (ďalej aj „MORS“ v likvidácii), keďže rozhodcovia rozhodujú v mene rozhodcovského súdu ako celku, sa dovolateľ nestotožnil, tvrdiac, že každý rozhodca má povinnosť voči všetkým účastníkom rozhodcovského konania a v prípade ich porušenia mu môže voči všetkým vzniknúť zodpovednostný vzťah. Svoju argumentáciu dovolateľ opiera o ust. § 7 ods. 1 z. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZoRK“), ktoré definuje rozhodcovský súd ako jedného alebo viacerých rozhodcov a ust. § 6a ZoRK, ktoré upravuje povinnosti rozhodcov, nie povinnosti stáleho rozhodcovského súdu alebo zriaďovateľa a javí sa teda podľa dovolateľa ako nesprávne vkladať do schémy zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu ako nositeľa povinností súvisiacich s rozhodovaním vo veci. Dovolateľ zastáva názor, že rozhodcovský súd ako taký nemá právnu subjektivitu (zriaďovateľ MORS-u zabezpečuje iba materiálno-technické podmienky a administratívnu podporu pre výkon činnosti rozhodcov), nositeľmi zodpovednosti za prípadné pochybenia

sú samotní rozhodcovia. Dovolateľ citujúc z odbornej literatúry (Škrinár, A.:

Zodpovednosť rozhodcu za škodu spôsobenú vydaním rozhodcovského rozsudku, str. 154 komentára) tvrdí, že aj pokiaľ ide o stály rozhodcovský súd, vzhľadom na nedostatok právnej subjektivity nemôže byť nositeľom zodpovednostných záväzkov ani pasívne legítimovanou stranou v konaní. Svoju argumentáciu podporil i tvrdením, že ust. § 12 ZoRK upravuje práva a povinnosti zriaďovateľa stálych rozhodcovských súdov, medzi ktorými nie je uvedená žiadna povinnosť, ktorá by sa týkala rozhodovania sporov ani žiadna povinnosť procesnoprávna ani hmotnoprávna vo vzťahu k účastníkom rozhodcovského konania (uvedené nevyplyva ani z Rokovacieho poriadku MORS ani Štatútu MORS). Vzhľadom na uvedené považuje dovolateľ za preukázané, že zriaďovateľ stáleho rozhodcovského súdu MORS nemôže byť pasívne vecne legítimovaným účastníkom v tomto konaní o náhradu škody a zo strany súdov oboch inštancií tak došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu. otázky posúdenia pasívnej vecnej legitímácie.

7.2. Dovolateľ za nesprávny právny záver odvolacieho súdu považuje i tvrdenie, že žalobca nepreukázal, že výsledkom rozhodcovského konania by bolo priznanie sumy 91.314 eur a že jeho pohľadávka bola sporná a tým, že o pohľadávke nebolo rozhodnuté, nie je preukázaný vznik škody.

7.2.1. Dovolateľ zastáva názor, že vo veci konajúce súdy nepostupovali správne, keď neposudzovali ako prejudiciálnu otázku, či vôbec žalobca mal v pôvodnom rozhodcovskom konaní o zaplatenie odstúpného nárok na priznanie žalovanej sumy a či predložené dôkazy opodstatňovali priznanie takéhoto nároku. Dovolateľ opäť citujúc z odbornej literatúry tvrdí, že súd rozhodujúci v konaní o zodpovednosti za škodu mal rekonštruovať samotné rozhodcovské konanie a rozhodovať prejudiciálne o tom, ako by bol rozhodol rozhodca v prípade, keby neporušil svoje povinnosti. Dovolateľ vytýka súdu prvej inštancie, že tento si napriek opakovaným výzvam dovolateľa nevyžiadala od zriaďovateľa kompletný rozhodcovský spis sp. zn. 13/2009, z ktorého dôvodu sám dovolateľ predložil súdu všetky listinné dôkazy a zopakoval svoje tvrdenia (podanie zo dňa 19.11.2018), identické s tými, ktoré doložil v predmetnom rozhodcovskom konaní. Za nesprávny považuje žalobca záver odvolacieho súdu, keď tento uviedol, že pre neexistenciu titulu v podobe rozhodcovského rozhodnutia nie je preukázané, že škoda žalobcovi vznikla a nie je dôvod v tomto súdnom konaní detailne sa s uvedenými prílohami zaoberať. Zastáva názor, že súdy oboch inštancií aj vzhľadom na okolnosti (nečinnosť rozhodcovského súdu, porušenie povinností rozhodcov) boli povinné sa zaoberať v rámci predbežnej otázky, či žalobcovi vznikol nárok na priznanie odstúpného vo výške 91.314 eur s prísl. podľa ust. § 669 Obchodného zákonníka v pôvodnom rozhodcovskom konaní. Uvedené je podľa dovolateľa podstatné tak pre preukázanie vzniku škody na strane žalobcu ako aj pre určenie príčinnej súvislosti medzi ne/konaním rozhodcov a vznikom škody.

7.2.2. Dovolateľ ako nesprávne označil aj tvrdenie odvolacieho súdu, že v danom prípade sa nejedná o zodpovednosť za porušenie záväzku zmluvných strán, teda obchodno-záväzkový vzťah medzi stranami sporu nevznikol (a v súlade s okresným súdom posudzoval nárok na náhradu škody podľa ust. § 420

Občianskeho zákonníka), preto nebolo možné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Žalobca zastáva názor, že funkcia rozhodcu vzniká

jej prijatím zo strany nominovaného rozhodcu a týmto momentom vzniká aj právny vzťah medzi rozhodcom a účastníkmi rozhodcovského konania, všetci zúčastnení do tohto vzťahu vstupujú dobrovoľne a ide teda podľa dovolateľa o typickú zmluvnú konšteláciu, čiže vzniká zmluva o rozhodcovi, ktorá môže mať občianskoprávny, ale aj obchodnoprávny charakter. V podrobnostiach žalobca odkázal na svoje vyjadrenie zo dňa 10.10.2018 a uviedol,

že v predmetnej veci ide jednoznačne o obchodnoprávny vzťah a náhrada škody sa spravuje ust. § 373 a nasl. Obchodného zákonníka, nakoľko všetci žalovaní boli v čase vzniku škody súkromnými podnikateľmi a ako podnikatelia aj konali a spôsobili svojím protiprávnym konaním, resp. jeho opomenutím žalobcovi škodu v zmysle žalobného návrhu.

7.2.3. Dovolateľ vytýka nesprávnosť záverov súdom oboch inštancií v otázke nepreukázania vzniku škody a tvrdí, že skutočná škoda vznikla žalobcovi v okamihu,

keď sa jeho právo na zaplatenie odstupného voči jeho obchodnému partnerovi stalo nevymáhateľným.

Viackrát vo svojich vyjadreniach poukázal na nález Ústavného súdu SR

sp. zn. II. ÚS 165/2012 zo dňa 13.2.2013, v zmysle ktorého „Skutočnou škodou je aj ujma spočívajúca v neuspokojenej pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi. Táto škoda nevznikla v okamihu splatnosti pohľadávky, ale až okamihom, keď sa právo veriteľa na plnenie proti dlžníkovi stalo fakticky nevykonateľným“. Dôležitou právnou skutočnosťou označuje dovolateľ stratu kompetencie MORS rozhodovať rozhodcovské spory a vydávať rozhodcovské rozsudky ex lege ku dňu 31.12.2016 na základe ust. § 54c ods. 2 ZoRK, podľa ktorého sa rozhodcovské konania, v ktorých nebol vydaný a účastníkom konania doručený rozhodcovský rozsudok dňa 31.12.2016 zastavujú, a teda MORS objektívne od 1.1.2017

už nemohol rozhodnúť rozhodcovský spor sp. zn. 13/2009. Druhou dôležitou skutočnosťou bol podľa dovolateľa výmaz dlžníka (AXA Services, s.r.o.) z obchodného registra

ku dňa 1.1.2017. Žalobca v lehote 3 mesiacov po ex lege zrušení rozhodcovského súdu k 31.12.2016 podal žalobu dňa 25.1.2017 na všeobecný súd, konanie však súd zastavil (uznesenie o zastavení doručené žalobcovi dňa 11.5.2018) z dôvodu výmazu spoločnosti AXA Services, s.r.o. z Obchodného registra.

7.3. V ďalšej časti svojho dovolania sa žalobca vyjadruje jednotlivo k otázke zodpovednosti rozhodcov, a teda žalovaných v 1., 2., 3., a 4. rade za škodu v predmetnom konaní.

7.3.1. Osobitne vo vzťahu k žalovanému v 4. rade, opierajúc sa o vyššie uvedené tvrdenie o vzniku zmluvného vzťahu medzi účastníkmi konania pred rozhodcovským súdom a rozhodcom, dovolateľ namietá, že žalovaný v 4. rade v pôvodnom rozhodcovskom konaní sp. zn. 13/2009 porušil povinnosti vyplývajúce mu z ust. § 27 ods. 1 a § 64 ZoRK i Štatútu MORS a v tomto predmetnom konaní neuviedol žiadne vlastné tvrdenia o týchto početných porušeníach, nepredložil žiadny dôkaz o vzdaní sa funkcie rozhodcu ku dňu 30.3.2012,

čím porušil ust. § 151 ods. 2 C.s.p.. Žalovaný v 4. rade podľa žalobcu porušil nasledovné povinnosti: § 13 ods. 4 Rokovacieho poriadku MORS, vzdal sa funkcie rozhodcu bez súhlasu pôvodného žalobcu v rozhodcovskom konaní ani mu uvedené neoznámil (v rozpore s ust. § 5 ods. 4 Štatútu MORS), nepreukázal žiadny vážny dôvod, ktorý by mu bránil vo výkone funkcie rozhodcu, neukončil rozhodcovské konanie vydaním rozsudku do 60 dní od podania žaloby bez väd, čo bola jeho povinnosť podľa ust. § 22 ods. 1, 3 a § 29 ods. 2 Rokovacieho poriadku MORS, porušil povinnosť postupovať nestranne, s odbornou starostlivosťou,

bez zbytočných prietahov, rešpektovať platné hmotnoprávne ustanovenia. Dovolateľ je toho názoru, že žalovaný v 4. rade porušením vyššie uvedených povinností zvýhodnil žalovaného v rozhodcovskom konaní.

7.3.2. Vo vzťahu k žalobcom tvrdenej zodpovednosti žalovaných v 1., 2., a 3. rade dovolateľ namietá, že porušili svoje povinnosti vyplývajúce z ust. § 7 ods. 1 a 2, § 4 ods. 4 Štatútu MORS a v súvislosti s uvedeným dovolateľ uzavrel, že na všetkých žalovaných en bloc sa vzťahuje pri náhrade škody ustanovenie § 377 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka.

7.4. Vo vzťahu k otázke príčinnej súvislosti medzi škodou a protiprávnym konaním rozhodcov ako škodcov, túto taktiež súdy oboch inštancií podľa dovolateľa posudzovali nesprávne, nakoľko táto mala byť súdmi posudzovaná ako prejudiciálna otázka v konaní o náhradu škody, ktorá mala vzniknúť,

nakoľko v dôsledku oneskorenia sa pohľadávka žalobcu stala nevymáhateľnou.

8. Dovolateľ na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd zmenil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudkom rozhodol, že 1./ Žalovaní v 1., 2., 3. a 4. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 91.314., eur s 8,5% ročným úrokom z omeškania zo sumy 91.314 eur odo dňa 17.7.2009 až do úplného zaplatenia,

a to v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a to na bankový účet: X. OTP Banka Slovensko, a.s., 2./ Žalovaní v 1., 2., 3. a 4. rade

sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 10.440,26 Eur s 8% ročným úrokom z omeškania zo sumy 10.440,26 Eur od 29.12.2017 až do úplného zaplatenia,

a to v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku na bankový účet: X. OTP Banka Slovensko, a.s., 3./ Žalovaní v 1., 2., 3. a 4. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právnej zástupkyne žalobcu JUDr. Eva Michalenková trovy právneho zastúpenia žalobcu v konaní pred súdmi prvej a druhej inštancie

a pred dovolacím súdom v sume 8.386,86 Eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právnej zástupkyne žalobcu JUDr. Eva Michalenková, číslo účtu:

X. Poštová banka a.s.

Zároveň navrhol, aby dovolací súd v zmysle ust. § 444 ods. 2 C.s.p. odložil právoplatnosť rozhodnutí súdov oboch inštancií v časti náhrady trov konania až do rozhodnutia dovolacieho súdu.

9. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný v 2. rade, kde navrhol dovolanie odmietnuť v zmysle ust. § 447 písm. c/ a f/ C.s.p., alter. ako nedôvodné zamietnuť v zmysle ust. § 448 C.s.p., nakoľko dovolací súd riešil viaceré prípady rozhodcovského konania napr.

v č.k. 1Cdo/156/2011, 3MObo/5/2013, 2Cdo/285/2012, 8Cdo/73/2018, v zmysle ktorých v zásade platí rozhodovacia imunita sudcov, k čomu zaujal stanovisko aj Ústavný súd v ÚS 21/2014. Súhlasí so súdmi oboch inštancií, ktoré ustálili, že žalovaní nie sú pasívne legitimovaní v konaní, nebola preukázaná škoda, ani zodpovednostné vzťahy a žalobca nevie preukázať kladné rozhodnutie o svojom nároku sa k podanom dovolaniu žalobcu nevyjadril.

10. Žalovaný v 1. rade vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť a uviedol, že súhlasí so záverom súdov oboch inštancií o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaných tvrdiac, že vzťah vzniká len medzi účastníkmi konania a zriaďovateľom rozhodcovského súdu, ako osoby s právnou subjektivitou a rozhodcovia, v prípade ak vykonávajú svoju činnosť pre stály rozhodcovský súd, sú vo vzťahu len k tomuto stálemu rozhodcovskému súdu, resp. k jeho zriaďovateľovi a nevstupujú do vzťahu priamo s účastníkmi konania, keďže ani neboli týmito účastníkmi ustanovení do funkcie rozhodcu, ale boli vybratí samotným súdom. Je rovnako názoru, že súd nemôže v rámci prejudiciálneho konania hypoteticky dospieť k záveru, ako by rozhodca v konaní rozhodol, naviac ak jeden z účastníkov už neexistuje.

11. Žalovaný v 3. rade považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za správne a navrhol dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietnuť v zmysle ust. § 447, alternatívne ako nedôvodné zamietnuť.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací

[§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalobca, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

13. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje

len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania

pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

14. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

15. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C. s. p. alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

19. Pri dovolacom dôvode vyvodenom z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., je dovolateľ povinný tento dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právny posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 08.06.2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017).

20. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016, dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti, doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej.

To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

21. Dovolací súd konštatuje, že z obsahu dovolania žalobcu možno vyvodíť ním tvrdené nesprávne právne posúdenie zo strany súdov oboch inštancií nasledujúcich právnych otázok:

21.1. „Je rozhodca stáleho rozhodcovského súdu pasívne vecne legitimovaný v konaní o náhradu škody, spôsobenej pochybením pri výkone jeho rozhodovacej činnosti ako rozhodcu stáleho rozhodovacieho súdu?“

21.2. „Je povinnosťou súdu, v rámci konania o náhradu škody v podobe nevymožiteľnej pohľadávky žalobcu spôsobenej prietiahmi v konaní pred stálym rozhodcovským súdom, posudzovať ako prejudiciálnu otázku odôvodnenosť nároku žalobcu na priznanie žalovanej sumy v pôvodnom rozhodcovskom konaní?“

21.3. „Je vzťah medzi účastníkom rozhodcovského konania a rozhodcom vzťahom občianskoprávnym, na základe ktorého je následne potrebné posudzovať nárok na náhradu škody podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka alebo vzťahom obchodnoprávnym, na základe ktorého je potrebné posudzovať nárok na náhradu škody podľa § 373 a nasl. Obchodného zákonníka?“

21.4. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., procesne prípustné, nakoľko tieto pre rozhodnutie kľúčové otázky neboli dovolacím súdom doposiaľ riešené.

22. Dovolací súd k žalobcom namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu otázok zo strany odvolacieho súdu uvedených v bode 21 tohto rozhodnutia konštatuje, že v súvislostiach súdnej veci, sú jednotlivé dovolateľom kladené otázky a odpovede na ne spojenými nádobami, preto dovolací súd k ich zodpovedaniu pristupuje komplexne, vo vzájomných súvislostiach a uvádza nasledovné:

23. Podľa § 6a ZoRK (v znení účinnom do 31.12.2016), kto prijme funkciu rozhodcu, zaväzuje sa, že ju bude vykonávať nestranne a s odbornou starostlivosťou tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov a aby nedochádzalo k porušovaniu ich práv a právom chránených záujmov a aby sa práva na ich úkor nezneužívali.

24. Podľa § 7 ods. 1 ZoRK, rozhodcovským súdom sa na účely tohto zákona rozumie jediný rozhodca alebo viacerí rozhodcovia.

25. Podľa ust. § 12 ods. 1 ZoRK (v znení účinnom do 31.12.2016), zriaďovateľom stáleho rozhodcovského súdu so sídlom na území Slovenskej republiky môže byť len záujmové združenie právnických osôb, národný športový zväz, Slovenský olympijský výbor, Slovenský paralympijský výbor alebo komora zriadená zákonom. Právnická osoba je povinná na svoje náklady zriadiť a udržiavať stály rozhodcovský súd, ak to ustanovuje osobitný predpis.

26. Podľa ust. §12 ods. 2 veta prvá Zriaďovateľ stáleho rozhodcovského súdu je povinný vydať štatút a rokovací poriadok ním zriadeného stáleho rozhodcovského súdu.

27. Podľa § 10 Rokovacieho poriadku MORS v konaní pred MORS rozhoduje jediný rozhodca alebo viacerí rozhodcovia, ktorí sú zapísaní v zozname rozhodcov MORS.

28. Dovolací súd úvodom považuje za podstatné upozorniť na skutočnosť, že výslovnú úpravu vzťahu medzi rozhodcom a účastníkmi rozhodcovského konania nemožno nájsť takmer v žiadnom právnom poriadku. Z vývoja legislatívneho procesu vo vzťahu k právnemu predpisu upravujúcemu rozhodcovské konanie a „prevenčnými ustanoveniami“ v ňom presadzovanými, je však zreteľný úmysel zákonodarcu zvýrazniť zodpovednosť osoby, ktorá sa podujme vykonávať funkciu rozhodcu, pričom prioritne, pred analýzou jednotlivých povinností a následkov ich porušenia, je nevyhnutné vymedzenie vzťahu medzi rozhodcom a stranami rozhodcovskej zmluvy. Typicky, a je tomu tak i v súdnej veci

(pozri Rozhodcovská doložka v čl. X Zmluvy o obchodnom zastúpení na čl. 421 spisu), rozhodca nie je výslovne uvedený v rozhodcovskej zmluve. Funkcia rozhodcu vzniká jej prijatím zo strany nominovaného rozhodcu, ktorým momentom zároveň vzniká aj právny vzťah medzi rozhodcom a účastníkmi rozhodcovského konania. Rozhodca sa prijatím funkcie rozhodcu voči účastníkom rozhodcovského konania zaväzuje vykonať určitú činnosť, a to konkrétne realizovať v súlade so zákonom o rozhodcovskom konaní a dohodnutými rozhodcovskými pravidlami rozhodcovské konanie a vydať rozhodcovský rozsudok (Števček, M; Gyárfáš, J. a kol: Zákon o rozhodcovskom konaní, komentár, C.H.Beck). Dovolací súd súhlasí so záverom odborných publikácií konštatujúc, že všetci účastníci do vyššie uvedeného vzťahu vstupujú dobrovoľne a ide teda o typický zmluvný vzťah (v právnej teórii označovaný ako Zmluva o rozhodcovi), ktorý sa presadí aj pri absencii výslovného ustanovenia v rozhodcovských pravidlách. Zmluva o rozhodcovi je zmluvou sui generis, spája v sebe prvky viacerých zmluvných typov, a to predovšetkým zmluvy o dielo a príkaznej zmluvy, súčasne je jej obsah upravený aj zákonom o rozhodcovskom konaní. Bez ohľadu na klasifikáciu Zmluvy o rozhodcovi jednoznačne platí, že na záväzky vznikajúce z tejto zmluvy je potrebné použiť ustanovenia zákona, ktoré upravujú záväzky im najbližšie, pokiaľ samotná zmluva neurčuje inak.

28.1. Vzhľadom na duálnu úpravu záväzkového práva, dovolací súd považuje za potrebné zodpovedať otázku, či zmluva o rozhodcovi (§ 261 ObZ) môže byť relatívnym obchodnoprávnym vzťahom, k čomu zastáva negatívnu odpoveď, nakoľko poskytovanie služieb rozhodcu (výkon funkcie rozhodcu) nie je možné jednoznačne klasifikovať

ako podnikanie v zmysle ust. § 2 ObZ, nakoľko tu absentuje element sústavnosti.

Okrem uvedeného dovolací súd považuje za vhodné, aby sa zodpovednosť všetkých členov viacčlenného rozhodcovského súdu spravovala rovnakým právnym režimom, preto i režim zodpovednosti rozhodcov sa bude spravovať Občianskym zákonníkom, a teda záver odvolacieho súdu v súdnej veci, a síce že súd prvej inštancie správne posudzoval nárok

na náhradu škody podľa ust. § 420 Občianskeho zákonníka, hodnotí odvolací súd ako správny.

28.2. „Každý rozhodca má povinnosti voči všetkým účastníkom rozhodcovského konania a v prípade ich porušenia mu môže voči všetkým vzniknúť zodpovednostný vzťah.“

(Števček, M; Gyárfáš, J. a kol: Zákon o rozhodcovskom konaní, komentár, C.H.Beck). I Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach sp. zn. Plz. ÚS 5/2015, II. ÚS 432/2015 uviedol, že jestvujú právne závery, že porušenie povinností rozhodcu by mohlo viesť k povinnosti nahradiť škodu účastníkovi (ide o delikátnu rovnováhu medzi občianskoprávnou zodpovednosťou a jurisdikčnou autonómiou). Vzťahy medzi rozhodcami a účastníkmi konania v súdnej veci, sú vzťahmi v inštitucionálnej arbitráži, ktoré sa komplikujú o ďalšiu entitu v podobe zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu, čo však podľa najvyššieho súdu nemení záver uvádzaný vyššie, a síce že činnosti súvisiace s rozhodcovským konaním sú službami poskytovanými v zmluvnom vzťahu, pričom je potrebné skúmať nastavenie vzťahov v danom konkrétnom prípade. Nasledujúce odborné závery i dovolací súd sa v tejto súvislosti prikláňa k existencii priameho vzťahu medzi účastníkmi rozhodcovského konania a rozhodcami vychádzajúc zo zákonných ustanovení § 6a a 7 Zákona o rozhodcovskom konaní. Ustanovenie § 7 ods. 1 ZoRK definuje rozhodcovský súd ako jedného alebo viacerých rozhodcov a i keď ide o konanie pred stálym rozhodcovským súdom, rozhoduje v predmetnej veci rozhodcovský súd, teda konkrétni rozhodcovia. Ustanovenie § 6a ZoRK upravuje povinnosti rozhodcov, nie stáleho rozhodcovského súdu, alebo jeho zriaďovateľa a aplikujúc na súdenu vec, i v kontexte s otázkou pasívnej vecnej legitímácie rozhodcov dovolací súd uvádza, že nie je korektné označovať zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu ako nositeľa povinností súvisiacich s rozhodovaním vo veci. Napokon i z registra záujmových združení

PO vyplývajú pre zriaďovateľa - MORS v likvidácii oblasti činnosti: „Hlavnou úlohou

je koordinácia činností na zabezpečenie finančných prostriedkov, rozhodcov s dostatočnou praxou a ďalšieho materiálneho a osobnostného vybavenia. Za týmto účelom združenie vykonáva predovšetkým tieto činnosti :a/ zabezpečuje marketingovú činnosť za účelom propagácie rozhodcovského súdu; b/ zabezpečuje výberové konanie na pozíciu rozhodcu;

c/ zabezpečuje vytváranie a revíziu Štatútu rozhodcovského súdu, Rokovacieho poriadku, prijíma sadzobník poplatkov a ostatných dokumentov; d/ zabezpečuje technické vybavenie rozhodcovského

súdu; e/ spolupracuje s okolitými združeniami podobného charakteru“. V súvislosti s uvedeným sa preto i dovolací súd prikláňa k existencii zmluvy o rozhodcovi medzi účastníkmi konania a rozhodcami aj v prípade inštitucionálnej arbitráže, pričom

je v každej konkrétnej veci nevyhnutné skúmať znenie rozhodcovských pravidiel, resp. štatútu a rokovacieho poriadku a na ich základe pričítať jednotlivé povinnosti konkrétnym subjektom.

Vo vzťahu k súdnej veci dovolací súd považuje za potrebné upozorniť na povinnosti rozhodcu, a to v prvom rade zabezpečiť spravodlivú ochranu procesných práv a oprávnených záujmov účastníkov v priebehu rozhodcovského konania (§ 6a ZoRK). Zákom č. 336/2014 Z.z. bola do ustanovenia 6a ZoRK expressis verbis doplnená aj povinnosť konať a rozhodovať bez zbytočných prietahov, táto povinnosť však nepochybne vyplývala už z povinností uvedených v ust. § 6a v dovtedajšom znení zákona. Rozhodca by teda mal pri vykonávaní procesných úkonov, ako aj pri vydávaní rozhodcovského rozsudku postupovať

bez zbytočného odkladu, pričom zo zákona nevyplýva žiadna pevná lehota na ukončenie rozhodcovského konania, vo všeobecnosti je preto potrebné prihliadať na špecifiká konkrétneho prípadu.

„V každom prípade, medzi jednotlivými úkonmi rozhodcu nemôžu

byť neodôvodniteľné a neprimerané prestávky, jednotlivé termíny medzi úkonmi rozhodcovského súdu by mali byť vykonávané s menším časovým rozdielom ako úkony všeobecného súdu, s prihliadnutím na potrebu vykonania úkonov, uložené povinnosti účastníkov konania príp. ospravedlnenia účastníkov konania.“ (Mitterpachová, J.: Zodpovednosť za výkon funkcie rozhodcu. Bulletin slovenskej advokácie, 2014, č. 1 - 2,

s. 8 - 20). Ak rozhodcovský súd nepostupuje bez zbytočných prietahov, ide o procesnú vadu - porušenie povinností rozhodcu, ktoré môže viesť k vzniku sekundárnych nárokov, ku ktorým okrem iného patria i potenciálne finančné nároky účastníkov rozhodcovského konania voči rozhodcom, o. i. nárok na náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti rozhodcu. Aktívne legítimovaný na uplatnenie nárokov voči rozhodcom je účastník rozhodcovského konania, v tomto prípade žalobca, pričom zákon nevylučuje postúpenie tohto nároku tretej osobe. Vo vzťahu k pasívnej legítimácii je taktiež potrebné upozorniť

na skutočnosť, že stály rozhodcovský súd ako taký nemá právnu subjektivitu

(vid. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obdo/20/2011), nemôže byť nositeľom zodpovednostných záväzkov ani pasívne legítimovanou stranou v konaní a nositeľom zodpovednosti za prípadné pochybenia sú preto rozhodcovia. V prípade zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu, ktorému v súdnej veci odvolací súd pričítal pasívnu vecnú legítimáciu v spore o zodpovednosť za škodu spôsobenú jeho rozhodcom, ide skutočne o osobu s právnou subjektivitou, ktorá by mohla byť zodpovedná za škodu, jednalo by sa však napr. o škodu spôsobenú porušením povinnosti pri poskytovaní administratívnych služieb súvisiacich s rozhodcovským konaním zo strany stáleho rozhodcovského súdu. Avšak, ako už dovolací súd uviedol vyššie, aj v prípade inštitucionálnej arbitráže existuje zmluvný vzťah medzi rozhodcami a účastníkmi rozhodcovského konania a povinnosti uvedené v ust. § 6a ZoRK zaťažujú priamo rozhodcov, ktorí následne zodpovedajú za ich porušenie.

„Činnosť samotných rozhodcov nemožno pričítať zriaďovateľovi stáleho rozhodcovského súdu, nakoľko činnosť rozhodovania nie je činnosťou zriaďovateľa a rozhodcovia

nie sú osobami použitými zriaďovateľom na túto činnosť. Vo väčšine prípadov pochybení

pri vedení rozhodcovského konania tak budú zodpovedať rozhodcovia. Ak k pochybeniu došlo konaním celého rozhodcovského súdu, budú v prípade viacčlenného rozhodcovského súdu typicky všetci rozhodcovia zodpovedať solidárne. Nároky účastníkov rozhodcovského konania voči rozhodcom alebo rozhodcovskej inštitúcii sú občianskoprávnymi nárokmi.“

(Števček, M; Gyárfáš, J. a kol: Zákon o rozhodcovskom konaní, komentár, C.H.Beck). Zriaďovateľ nie je voči stranám sporu zaviazaný na viac, než len na administratívne zastrešovanie rozhodcovského konania, a je to práve rozhodca osobne, ktorý je poverený stranami sporu na rozhodnutie konkrétnej veci. „Ak by rozhodca spôsobil neodôvodnené prietahy konania, t.j. rozhodcovské rozhodnutie nevydal, napriek tomu, že tak s prihliadnutím na všetky okolnosti urobiť mohol, je možné sa domnievať, že by zodpovednosť rozhodcu

za škodu, ktorú by týmto stranám sporu spôsobil, bola so všetkými dôsledkami založená“ (HORÁČEK, T.: Výbrané otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym profesijným spôsobom, Zborník UPJŠ, Košice 2010, str. 136) V súvislosti s uvedeným najvyšší súd hodnotí záver odvolacieho súdu o

pasívnej vecnej legitímácii zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu v predmetnom konaní za nesprávny, resp. vyplýva, že pasívne vecne legitímovaní v spore o zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodcami stáleho rozhodcovského súdu, sú samotní rozhodcovia.

29. Vo vzťahu k samotnému nároku na náhradu škody, najvyšší súd zdôrazňuje, že je nevyhnutnosťou skúmanie predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a teda porušenie povinnosti, vznik škody, kauzálna súvislosť a zavinenie, ktoré sa prezumuje.

29.1. Prvým predpokladom je porušenie povinnosti, v súdnej veci porušenie povinnosti zo strany rozhodcu konať a rozhodovať bez zbytočného odkladu, pričom jej porušením sa rozhodca vystavuje potenciálnej zodpovednosti za spôsobenú škodu, ktorej kvalifikácia i kvantifikácia je komplikovaná a ktorá mohla vzniknúť v prípade, ak sa v dôsledku oneskorenia pohľadávka stala nevymáhateľnou. V súvislosti s porušením povinnosti konať a rozhodovať bez zbytočných prieťahov možno analogicky vychádzať z aplikačnej praxe v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Skutočnosť, že žalobca v súdnom konaní z dôvodu nečinnosti súdu nedosiahol vydanie požadovaného rozhodnutia v primeranej dobe, čo malo dopad do majetkovej sféry účastníka, išlo by o kompenzovateľnú majetkovú ujmu. „Škoda vo výške uplatnenej pohľadávky vzniká žalobcovi len vtedy, ak bolo preukázané, že takú pohľadávku skutočne mal (že by v prípade vecného rozhodnutia so svojím nárokom uspel) a že práve oneskorené vydanie rozhodnutia viedlo k tomu, že táto pohľadávka sa stala fakticky nevymáhateľnou (napr. dlžník, ktorý by inak pri primeranej dĺžke konania pohľadávku, hoci aj nútene, zaplatil, sa stal insolventným).“ (Vojtek, P. Odpovednosť za škodu pri výkone verejnej moci. Komentár. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012).

29.2. Vo vzťahu k príčinnej súvislosti, pokiaľ ide o samotnú meritórnu pohľadávku, ktorá sa v dôsledku eventuálneho porušenia povinností rozhodcov stala nevymáhateľnou, bude potrebné preukázať, že práve oneskorené vydanie rozhodnutia, resp. jeho nevydanie, viedlo k nevymáhateľnosti pohľadávky. „Bude potrebné posúdiť hypotetický priebeh konania, teda či pri riadnom behu vecí, by v rozhodcovskom konaní bol nárok riadne priznaný a v exekúcii aj skutočne uspokojený, pričom táto otázka bude posudzovaná ako predbežná otázka v konaní o náhradu škody.“ (Csach, K. a kol. Profesijsná zodpovednosť. Košice: UPJŠ, 2011, s. 220 a nasl.).

Najvyšší súd súhlasí s uvedenými právnymi závermi a per analogiam konštatuje, že súd musí prejudiciálne pristúpiť k posúdeniu alternatívneho priebehu rozhodcovského konania bez porušenia povinnosti rozhodcu, aby zistil, či by rozhodcovské konanie skončilo s iným výsledkom, nebyť porušenia povinnosti rozhodcu.

Vychádzajúc zo záveru, že zodpovednosť rozhodcov za porušenie povinností je zodpovednosťou občianskoprávnou, podľa ust. § 420 OZ sa ako predpoklad zodpovednosti vyžaduje aj zavinenie, ktoré sa v zmysle odseku 3 predmetného ustanovenia prezumuje a rozhodca sa preto zbaví zodpovednosti, ak preukáže, že nekonal zavinenie, a to ani z nedbanlivosti.

30. V kontexte k súdnej veci, škoda podľa žalobcu spočíva v neuspokojenej pohľadávkach veriteľa voči dlžníkovi, keďže právo žalobcu v rozhodcovskom konaní sa stalo nevymáhateľným, pričom k tomu nemuselo dôjsť, ak by rozhodcovský súd MORS rozhodol o jeho žalobe do 31.12.2016. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie v konštatácii nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných v predmetnom konaní,

ani že žalobca nepreukázal naplnenie predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaných, nepreukázal vznik škody v uplatnenej výške (resp. že výsledkom rozhodcovského konania

by bolo priznanie sumy vo výške 91.314 Eur s príslušenstvom, teda že by rozhodcovský, resp. všeobecný súd žalobe v požadovanom rozsahu vyhovel, a tým že o pohľadávkach žalobcu nebolo rozhodnuté, nie je preukázané, že takáto škoda vznikla) ani existenciu príčinnej súvislosti medzi tvrdeným konaním žalovaných a vznikom uplatnenej škody.

30.1. Dovolací súd vzhľadom k vyššie uvedenému naopak uzatvára, že pasívna vecná legitímácia žalovaných v predmetnom konaní je daná a bude úlohou všeobecného súdu rozhodujúceho o zodpovednosti za škodu prejudiciálne skúmať a de facto rekonštruovať samotné konanie (či vôbec

žalobca mal v pôvodnom rozhodcovskom konaní o zaplatenie odstupného pre obchodného zástupcu, trvajúceho viac ako 7 rokov, nárok na priznanie žalovaného nároku a či predložené dôkazy opodstatňovali jeho priznanie) a rozhodovať o tom, či rozhodcovia porušili svoje povinnosti, prípadne ako by bol/i rozhodca/rozhodcovia rozhodol/li v prípade, ak by neporušil/i svoje povinnosti, a teda či vznikla na strane žalobcu škoda, a to s ohľadom na naplnenie všetkých predpokladov zodpovednosti za je vznik

na strane žalovaných. Nadväzujúc na uvedené bude rovnako úlohou súdu vyhodnotiť skutočnosť, z akého dôvodu bol pôvodný dlžník, spoločnosť AXA Services, s.r.o.,

dňa 01.01.2017 vymazaný z OR SR bez právneho nástupcu, a to predovšetkým v súvislosti s určením príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a porušením povinnosti.

30.2. Vo vzťahu k dovolateľom opakovane uvádzanému nálezú Ústavného súdu SR

sp. zn. II. ÚS 165/2012 dovolací súd záverom konštatuje, že tento na súdenú vec nedopadá, nakoľko v predmetnom konaní sa jednalo o zodpovednosť orgánu verejnej moci, a teda o zodpovednosť štátu. Napriek tomu, nie je pravdou, že odvolací súd v prejednávanej veci poprel tvrdenie žalobcu (opierajúce sa argumentačne o uvedený nálež), a síce že skutočnou škodou je aj ujma spočívajúca v neuspokojenej pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi, pričom táto škoda nevznikla v okamihu splatnosti pohľadávky, ale až okamihom, keď sa právo veriteľa na plnenie proti dlžníkovi stalo fakticky nevykonateľným. Odvolací súd v bode 34. odôvodnenia svojho rozhodnutia výslovne uviedol, že tým, že o pohľadávke nebolo rozhodnuté, nie je ani preukázané, že taká škoda vznikla. Práve samotná existencia žalovaného nároku bude okrem vyššie uvedeného predmetom prieskumu v rámci prejudiciálneho konania.

30.3. Obdobne vo vzťahu k vyjadreniu žalovaného 2/ na čl. 866 spisu k dovolaniu žalobcu, kde tento citujúci rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/156/2011, 3MObo/5/2013, 2Cdo/285/2012, 8Cdo/73/2018 tvrdí, že dovolací súd riešil viaceré prípady rozhodcovského konania, a teda má prax pri posudzovaní činnosti rozhodcovských súdov, dovolací súd uvádza, že všetky vo vyjadrení žalovaným 2/ uvádzané rozhodnutia sa vzťahujú na konania, ktorým predchádzalo vydanie rozhodcovského rozsudku (pozn. konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku), ergo ostávajú bez dopadu na predmetnú vec.

31. Preto ak konajúce súdy dospeli k opačným právnym záverom, aké sú uvedené vyššie, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci pre nevyriešenie významných a kľúčových právnych otázok, ktoré mali vplyv na rozhodnutie prejednávaneho sporu.

32. Na základe uvedeného dovolací súd dospeš k záveru, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

33. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

34. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

35. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) právnym názorom dovolacieho súdu viazané (§ 455 C. s. p.).

36. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.